

Nr 516.

Av herr **Pehrsson-Bramstorp m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 280, angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område.

De i Kungl. Maj:ts proposition nr 280 såsom skäl för de däri föreslagna prisreglerande åtgärderna på jordbrukets område åberopade synpunkterna ge i vissa avseenden rum för invändningar, som enligt vår mening motivera ett annat slutresultat än det, till vilket propositionen syftar. Inte minst synes det vara önskvärt, att i nuvarande kritiska försörjningsläge alla åtgärder böra vidtagas, som kunna leda till största möjliga livsmedelsproduktion. Först må då erinras om de alltjämt jämfört med åren 1930—39 svaga skördar som man, fränsett de i år speciellt mörka utsikterna, har att räkna med. Till en del torde krisårens rovdrift på jordens näringsförråd, speciellt fosforsyra, utgöra orsaken. Det står emellertid klart, att en annan faktor måste vara till finnandes, och denna är den extensifiering av jordens och grödornas ans och vård, som knappheten på arbetskraft framtvingar. Redan ur denna utgångspunkt är det uppenbarligen en trängande angelägenhet för hela vårt folkhushåll, att jordbruket såsom näring beredes sådana existensvillkor, att maximal produktion kan uppnås. Den stora monetära köpkraftsökning, som under det senaste året uppstått inom landet utan att motsvarande ökning av våra reala tillgångar skett, skulle i så fall till en relativt ringa del tagas i anspråk. Angeläget är också, att konsumenterna kunna köpa livsmedlen till legalt fastställda priser, så att inte de som ha relativt goda inkomster på mindre önskvärda vägar kunna köpa vad som helst och därmed minska den andel, som bör tillkomma andra. Dess bättre ha sådana företeelser i vårt land förekommit i ringa utsträckning.

Organisationernas medverkan till den bättre ordningen i vårt land torde böra tillmätas ett stort värde även i fortsättningen. Vid beräkningen av den till ca 156 milj. kronor uppgående inkomstökningen för jordbruket och den häremot svarande uppnåeliga förbättringen av lantarbetarnas och jordbrukarnas löner ha jordbrukets inkomster och kostnader uppförts med belopp, som enligt vår mening icke äro jämförbara. I inkomstposten ingå nämligen bl. a. 12,8 milj. kronor, åstadkomna genom prishöjningar fr. o. m. den 10 juni innevarande år, medan arbetskostnadsposten på utgiftssidan är be-

räknad för perioden från och med den 1 november 1947 till och med den 31 augusti 1948. Vid inkomstberäkningen har således hänsyn tagits till inkomstökningar under en 15-månadersperiod, medan utgiftssidans arbetskostnadspost endast avser en 10-månadersperiod. Det synes emellertid under nuvarande förhållanden ofrånkomligt, att varje inkomstförbättring till jordbruket omedelbart får inverka på lantarbetarnas löner. På grund av den starka konkurrens om arbetskraften, som nu råder, torde i annat fall strömmen av arbetskraft från jordbruket komma att medföra rent katastrofala följder. Man måste på grund härav räkna med att de summor, som kunna bli tillförda jordbruket genom prisförbättringar under tiden före den 1/9 1947, omedelbart tagas i anspråk till förbättrade löner inom jordbruket. Dessa summor måste därför anses förbrukade vid det nya regleringsårets ingång. Det synes av samma skäl vara verklighetsfrämmande att räkna med lönehöjningar blott under 10 månader (från den 1/11) av nästkommande regleringsår.

Både för jordbruket och för dess anställda får det sålunda anses synnerligen angeläget, att eventuella prishöjningar på jordbrukets produkter så snart som möjligt få återverka på lantarbetarlönerna. Eftersläpningen i dessa i jämförelse med löneutvecklingen inom andra näringsgrenar torde nämligen för närvarande och till dess en ändring i löneläget inträffar avsevärt försvara jordbrukets arbetskraftsproblem. Medan övriga arbetargrupper fingo sina löner justerade från den 1 januari innevarande år, ha lantarbetarna emellertid ännu icke erhållit någon löneförbättring fränsett den femprocentiga höjningen av grundlönen från 1 maj, som för jordbrukets arbetare ger 3,5 öre per timme. Utvecklingen är för närvarande synnerligen oroväckande. Trots att lantarbetarorganisationen står fast vid gällande kollektivavtal, ha de fall blivit allt vanligare, då enskilda medlemmar i organisationen lämna jordbruket på grund av att väsentligt bättre villkor erbjudas inom andra fack. En snar löneförbättring för lantarbetarna framstår med hänsyn till denna utveckling såsom oundgängligen nödvändig.

På grund av vad som i det föregående anförts beträffande lönerörelserna inom jordbruket jämfört med andra områden finna vi det nödvändigt, att en inkomstökning av 20 öre per timme möjliggöres, icke blott för de anställda arbetarna utan även för jordbrukarna själva. Räknat för 10 månader motsvarar detta en inkomstförbättring på 170 milj. kronor och för 12 månader ca 200 milj. kronor.

En inkomstförbättring, uppgående till detta belopp, anse vi därför önskvärd och nödvändig. Den ger visserligen icke jordbruket den tidigare av såväl riksdagen som regeringen i princip godkända likställigheten med övriga grupper, men den medför, genom att jordbrukets folk kan tillföras samma lönehöjning som andra grupper, att inkomstklyftan icke ytterligare vidgas.

Beträffande möjligheterna att tillföra jordbruket det anförda beloppet kunna vi icke dela den i propositionen uttalade uppfattningen, att detta skulle möta oöverstigliga svårigheter. I den mån det icke kan åstadkommas genom sänkta förnödenhetspriser, anse vi att i avvaktan på dessa såsom en tillfällig åtgärd ett visst belopp kan anvisas å budgeten, därest prishöjningar å smör anses böra undvikas. Att vi ifrågasätta denna väg beror därpå, att då regeringen för kommande produktionsår garanterat täckning för de ökade lönekostnader, som komma att följa av blivande avtal, synes man räkna med sänkta produktionskostnader för jordbruket. Sker inte detta kräver löftets infriande höjda priser. Departementschefen påtalar bl. a. avsättningssvårigheterna beträffande smör, som enligt hans uppfattning skulle bero på den senast i samband med avvecklandet av den statliga subventionen vidtagna prishöjningen och leda till att ytterligare prishöjning icke vore möjlig, utan att samtidigt margarinnaccisen höjdes. Enligt vår mening kan den för årstiden osedvanligt stora lagerhållningen enklast motverkas genom en ökning av smörransonerna.

Enligt livsmedelskommissionens förslag skulle normalpriserna på kött och fläsk upphävas. Detta förslag synes ha väckt betänkligheter, då man befarar, att en fri prispildning skulle leda till svåra missförhållanden på köttmarknaden. Vi vilja med anledning härav påpeka, att någon fri prispildning beträffande dessa produkter icke kan sägas föreligga, så länge ransoneringen av kött och fläsk kvarstår. Den prisnivå, som utvecklar sig inom ramen för ransoneringssystemet, är lätt kontrollerbar och torde svårligen kunna ge anledning till några större olägenheter.

Det sätt, varpå den av oss ovan föreslagna inkomstförbättringen skall uttagas, bör enligt vår mening med hänsyn till försörjnings- och näringspolitiska synpunkter närmare utformas af livsmedelskommissionen i samråd med jordbrukets organisationer, varvid i varje fall sådana direktiv böra ges, att huvuddelen av den ytterligare inkomstförbättringen kommer mjölkproduktionen till godo, varjämte jordbrukarrepresentanternas i livsmedelskommissionens råd gjorda yrkanden beträffande spannmålspriserna böra genomföras.

Med stöd av vad som ovan anförts få vi därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att den inkomstförbättring, som för regleringsåret 1947/48 tillföres jordbruket, beräknas till 200 milj. kronor, vilken inkomstförbättring åvägbringas på sätt, som senare överenskommes mellan livsmedelskommissionen och jordbrukets organisationer med hänsyn till försörjnings- och näringspolitiska synpunkter, varvid dock skall iakttagas, att huvuddelen av inkomstförbättringen, i

den mån den icke kan åstadkommas genom sänkta förnödenhetspriser, lägges på mjölk och mejeriprodukter.

Stockholm den 13 juni 1947.

<i>A. Pehrsson-Bramstorp.</i>	<i>Gösta Liedberg.</i>	<i>Hjalmar Svensson</i> i Grönvik.
<i>Harald Johnsson</i> i Skoglösa.	<i>Martin Skoglund.</i>	<i>P. Hj. Fagerholm.</i>
